

цілком характерно і для України в цілому після здобуття незалежності [9]. Наслідки економічної кризи 2008–2009 рр. ймовірно негативно позначаються на даному показнику соціально-економічного розвитку, проте статистичні дані за 2009 р. відсутні.

Отже, аналіз структури бюджетів м. Києва за 2007–2010 рр. вказує на тенденцію до поступового зменшення бюджетного інвестування модернізації виробництва і разом із тим – до збільшення інвестицій в людський капітал, хоча їхня частка в загальному обсязі бюджетних видатків залишається суттєво меншою в порівнянні з аналогічними показниками для європейських країн. Оцінка розрахування індексу розвитку людського потенціалу для м. Києва показує, що показники соціально-економічного розвитку міста суттєво перевищують середні показники по Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Ерохина Е. А.* Теория экономического развития: системно-самоорганизационный подход / Е. А. Ерохина // Томск: Издательство Томского университета, 2006. – 160 с.
2. *Корнійчук Л.* Економічне зростання і сталий розвиток // Економіка України. – № 3. – 2008. – С. 84–91.
3. *Затонацька Т. Г.* Бюджетні інвестиції в реальний та людський капітал як інструмент впливу на соціально-економічний розвиток країни // Наукові праці НДФІ. – Вип. 1 (42). – 2008 р. – С. 86–100.

4. *Самошкіна О. А.* Перспективне прогнозування видатків бюджету та його вплив на соціально-економічний розвиток // Зб. наук. пр. НДФІ. – Вип. 4 (45). – 2008. – С. 112–117.

5. *Фролова Г. І.* Роль регіонів у розробці стратегії соціально-економічного розвитку // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2009. – №3 (7). – С. 64–69.

6. *Положенко Д. В.* Державні програми економічного та соціального розвитку та бюджетне планування в умовах трансформаційної економіки // Зб. наук. пр. НДФІ. – Вип. 1 (42). – 2008. – С. 12–17.

7. *Геєць В. М.* Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку: монографія / В. М. Геєць // Ін-т економіки та прогнозування НАН України. – К., 2009. – 863 с.

8. *Слава С. С., Бондаренко В. М.* Структурування життєздатного розвитку: аналіз підходів та дефініцій // Регіональна економіка. – 2008. – № 4. – С. 208–214.

9. *Кононенко І. В.* Долгосрочный прогноз социально-экономического развития Украины / И. В. Кононенко, В. Л. Лисицкий, А. С. Пономарев и др. // X., 1999. – 176 с.

10. *Луніна І., Фролова Н.* Бюджетні доходи та податкові повноваження місцевих органів влади // Економіка України. – 2008. – № 6. – С. 37–47.

11. *Зайчикова В. В.* Місцеві фінанси України та європейських країн. – К.: НДФІ, 2007. – 299 с.

12. Офіційний сайт Державного комітету статистики України – www.ukrstat.gov.ua.

13. *Електронна енциклопедія* – [http://ru.wikipedia.org/wiki/Список_стран_по_ВВП_\(номинал\)](http://ru.wikipedia.org/wiki/Список_стран_по_ВВП_(номинал)).

14. *Електронна енциклопедія* – http://uk.wikipedia.org/wiki/Індекс_БігМака.

УДК 332.1

ДО ПИТАННЯ ПРО ВДОСКОНАЛЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Постановка проблеми. Одним із основних напрямів підвищення ефективності регулювання економічного і соціального розвитку регіонів є подальше вдосконалення територіальної організації влади і місцевого самоврядування. На наш погляд, доцільність дотримання зазначеного напрямку обумовлена необхідністю забезпечення: повсюдності місцевого самоврядування як найбільш поширеного типу управління на низовому рівні; формування дієздатних і самодостатніх територіальних громад; гарантування територіальної визначеності місцевого самоврядування.

С. М. БУГАЙ, канд. екон. наук,
Я. Ф. ЖОВНІРЧИК, канд. наук з держ. управл.,
А. Є. СЛІВАК, канд. екон. наук

Самодостатні громади мають володіти матеріальними, фінансовими й іншими ресурсами в обсягах, достатніх для ефективної реалізації завдань і управлінських функцій місцевого самоврядування, надавати соціальні послуги на рівні, передбаченому загальнодержавними стандартами. Це відповідатиме вимогам Європейської хартії місцевого самоврядування, в статті 3 якої зазначається, що «місцеве самоврядування означає право і спроможність місцевих властей у межах закону, здійснювати регулювання і управління часткою державних справ, які належать до їхньої компетенції, в інтересах місцевого населення» [1].

Сучасний стан місцевого самоврядування характеризується відсутністю адекватного ресурсного забезпечення, необхідного для виконання завдань і повноважень місцевого самоврядування, кризою житлово-комунального господарства, систем інфраструктури, поглибленням диспропорцій у соціально-економічному розвитку регіонів взагалі і територіальних громад зокрема. Спостерігається катастрофічний дефіцит коштів на рівні місцевого самоврядування. Наприклад, бюджетна забезпеченість у розрахунку на одного жителя села, селища, міста згідно зі стандартами ЄС має становити приблизно 2 тис. євро, у той час, як в Україні така сума не досягається навіть у гривнях. При цьому бюджетна система країни спрямована на підтримку дотаційних територіальних громад, а не самодостатніх, оскільки на практиці діє правило – чим більше надходжень до місцевого бюджету здійснюється за рахунок внутрішніх джерел, тим більше вилучень матиме місце в наступному бюджетному році. І навпаки, чим менше таких надходжень, тим більша сума коштів з Державного бюджету України надійде до місцевого бюджету за рахунок трансфертів з метою фінансового вирівнювання регіонів.

Сформована в 30-ті роки ХХ ст. система адміністративно-територіального устрою України застаріла і не дозволяє створити такі дієздатні територіальні громади, які б володіли достатніми матеріальними, фінансовими ресурсами, територією та об'єктами соціальної інфраструктури, достатніми для ефективного виконання завдань і повноважень місцевого самоврядування [2].

Розробленість проблеми. Однією з основних проблем удосконалення просторової організації місцевого самоврядування є трансформація адміністративно-територіального поділу держави. У другій половині ХХ ст. в країнах Європи були проведені структурні, функціональні та організаційні реформи систем організації влади на місцях, які стосувалися різних територіальних рівнів управління. Наслідком таких реформ стало укрупнення адміністративно-територіальних одиниць, скорочення числа місцевих органів влади. Ці процеси були спрямовані на формування самодостатності територіальної, демографічної і матеріально-фінансової бази для виконання повноважень і функцій.

Так, в Італії відповідно до Закону про устрій місцевих автономій (1990 р.) нові комуни можуть створюватися за наявності не менш як 10 тис. жителів, а провінції – 200 тис. жителів. Передбачаються суттєві фінансові стимули для об'єднання і наступного злиття комун з населенням менше 5 тис. жителів або приєднання їх до більших комун.

Радикальні заходи до зменшення кількості комун були застосовані в останні десятиріччя в Швеції, Бельгії, Данії, Німеччині та інших європейських

країнах. У Швеції, наприклад, кількість комун була скорочена з 848 у 1969 р. до 288 у 1995 р., у Бельгії – з 2359 в 1975 р. до 589 в 1988 р. У той же час кількість низових самоврядних одиниць (комун) у країнах – членах Ради Європи ще залишається досить значною: у Франції – 36757 (у 1851 р. – 36835); ФРН – 8500; в Італії – 8090; Іспанії – 8056; Греції – 5750; Нідерландах – 714; Бельгії – 589; Фінляндії – 464; Португалії – 305; Данії – 275.

У більшості країн Ради Європи середня площа низових самоврядних одиниць (комун) становить 10 – 40 км², зокрема: у Франції – 15; Люксембургу – 22; Греції – 23; ФРН – 29; Італії – 37; Бельгії – 52; Нідерландах – 57; Іспанії – 62; Данії – 141; Португалії – 310; Великій Британії – 505; Ірландії – 837. Середня кількість населення комун у цих країнах становить 5–7 тис. осіб. В окремих країнах – членах Ради Європи спостерігається значна питома вага комун з незначною чисельністю осіб. Так, в Італії 8,1% комун мають чисельність менш ніж 500 осіб, а 60% – менш ніж 3 тис. осіб. Водночас існують і комуни-гіганти, наприклад у Римі (2,8 млн. осіб).

У багатьох державах проблему формування належної матеріальної основи місцевого самоврядування передбачається вирішувати не через укрупнення комун, а через розвиток співробітництва і взаємодії між окремими комунами (кооперативний підхід). Таке співробітництво звичайно здійснюється шляхом укладання контрактних угод щодо надання послуг і спільної діяльності в певних видах діяльності між різними органами і рівнями місцевої влади.

У США, муніципалітети вступають у контрактні відносини з іншими муніципалітетами або органами влади штатів у таких видах діяльності, як будівництво, протипожежна безпека, цивільна оборона, охорона здоров'я, боротьба з наслідками стихійного лиха тощо [3].

Мета статті – визначення можливих напрямів удосконалення територіальної організації влади, забезпечення повсюдності місцевого самоврядування і гарантування його здійснення на територіях, відмежованих одна від одної.

Викладення основного матеріалу. Гарантування місцевого самоврядування передбачає його здійснення на територіях, відмежованих одна від одної. При цьому на одній території не може бути кількох територіальних громад, які б виступали самостійними суб'єктами права на місцеве самоврядування. Населені пункти, які перебувають під юрисдикцією органів місцевого самоврядування інших адміністративно-територіальних одиниць, мають втратити статус самостійних самоврядних адміністративно-територіальних одиниць. Наприклад, у межах адміністративних кордонів 83 міст загальнодержавного, обласного і республіканського значення (Автономна Республіка Крим) перебувають

36 міст, 218 селищ міського типу, 91 селище і 157 сіл, а в межах адміністративних кордонів міст районного значення – 249 селищ міського типу, близько 1150 селищ і сіл. При цьому значна частина населених пунктів, що входять до інших населених пунктів, має власні органи місцевого самоврядування, хоча їхнє населення бере участь також і у формуванні загальноміських органів місцевого самоврядування. Отже, фактично створюється ситуація, за якої частина територіальної громади міста являє собою самостійну територіальну громаду з власним конституційним статусом.

Крім того, в Україні чітко й однозначно не визначено поняття «адміністративно-територіальна одиниця», оскільки вона являє собою не тільки населений пункт у межах його забудови, але є ще й частиною території держави, на яку поширюється юрисдикція органу влади цієї території. У більшості країн Європи немає вільного простору між адміністративно-територіальними одиницями первинного рівня – вони межують між собою. В Україні області межують з областями, райони з громадами, а громади між собою не межують. Саме ця обставина і вимагає запровадження повсюдності місцевого самоврядування – воно повинно здійснюватися на всій території України. Повне або часткове обмеження прав громадян на місцеве самоврядування на окремих територіях не може бути пов'язане з їхньою місією (наприклад, виконання столичних функцій тощо), а можливе лише у виключних випадках (необхідність захисту конституційного ладу, екологічна катастрофа, забезпечення оборони країни тощо) і виключно на підставі закону. Реалізація цього принципу у свою чергу вимагає зміни територіальної основи місцевого самоврядування, яке має здійснюватися не лише в межах адміністративних населених пунктів, а й на прилеглих до населених пунктів територіях.

Можна стверджувати, що існуюча система місцевого самоврядування і його територіальна організація є недостатньо ефективними, а це породжує незадоволення ним як з боку місцевого населення, так і з боку уряду. На нашу думку, це обумовлюється такими обставинами:

- неспроможність місцевої влади вирішувати проблеми добробуту людини в населеному пункті, де проходить її життєдіяльність і забезпечувати адекватний рівень життя;
- соціальна політика уряду, який все більше повноважень передає на місцевий рівень, не забезпечуючи при цьому відповідної фінансової підтримки;
- невизначеність джерел фінансування місцевих програм і поточних видатків;
- невирішеність питань про розподіл податків між різними рівнями влади;
- недостатнє врахування різниці в економічному і соціальному розвитку регіонів і територіальних

громад, що призводить до значної диференціації в забезпеченні соціальних стандартів населення України.

В Україні ще не створена ефективна модель управління, яка була б спроможна забезпечити такий рівень життя людей, що наблизився б до стандартів, які діють у державах Європейського Союзу. Однією з причин цього є те, що не відбулося становлення ефективного місцевого самоврядування і громадянського суспільства.

Вивчення генезису територіальної організації місцевого самоврядування надає можливість зробити такі висновки:

- територіальна організація місцевого самоврядування обумовлюється дією сукупності різноманітних політико-економічних ситуацій в країні;
 - система територіальної організації місцевого самоврядування тісно пов'язана з системою адміністративно-територіального устрою країни.
- В Україні система адміністративно-територіального устрою визначається такими особливостями:
- існуючий адміністративно-територіальний устрій застарів, тому що був сформований відповідно до критеріїв, принципів і пріоритетів централізованої адміністративної системи управління;
 - діючий адміністративно-територіальний устрій був сформований переважно на позаекономічній основі, відповідав вимогам адміністративного управління не тільки господарством, але й усім суспільним розвитком;
 - відповідно до потреб централізованої партійно-державної системи управління адміністративно-територіальний устрій був сформований як територіальна організація системи суворо супідрядних «по вертикалі» державних і партійних органів.

Процеси, що відбуваються в Україні, пов'язані зі становленням місцевого самоврядування, характеризуються спробами повсюдного формування муніципальних утворень на базі міст, адміністративних районів тощо, створених в інших політико-економічних умовах. Наслідком цього є поява безлічі муніципальних утворень, які в силу причин об'єктивного характеру неспроможні реалізувати в обсязі діючого законодавства функції місцевого самоврядування, і у зв'язку з цим стають залежними від дотацій. Тому реформування територіальної організації місцевого самоврядування в Україні слід здійснювати з урахуванням сформованої системи територіальної організації суспільства в цілому і пошуку шляхів її перетворення в умовах трансформації ринкових відносин.

Серед концептуальних підходів до вирішення проблеми вдосконалення територіальної організації місцевого самоврядування можна виділити такі підходи:

- переважно політичний, який передбачає встановлення території муніципального утворення як результат боротьби за право розпоряджатися місце-

вими ресурсами між суб'єктами, що представляють різні інтереси, а також прагнення кожної з таких груп одержати у своє розпорядження максимально можливу кількість ресурсів для досягнення власних цілей. За переважно політичного підходу завдання формування територіальної основи місцевого самоврядування, що відповідає меті створення системи місцевої влади, спроможної забезпечити умови для задоволення основних потреб населення муніципального утворення, може вирішуватися тільки в деяких випадках;

- переважно функціональний, який передбачає, що формування територій муніципалітетів відбувається на основі ефективного виконання функцій, покладених на місцеве самоврядування. При цьому територія муніципального утворення визначається таким чином, щоб у межах його кордонів за рахунок наявних ресурсів і об'єктів інфраструктури могли бути вирішені всі питання, віднесені до повноважень місцевої влади чинним законодавством.

Для ефективного вирішення проблеми вдосконалення територіальної організації місцевого самоврядування необхідно створити адекватну правову базу і поліпшити територіальну основу місцевого самоврядування [4]. Отже, органи державної влади України мають одержати відповідні законодавчо встановлені повноваження і спиратися на нормативно-правову і наукову базу під час вирішення конкретних питань трансформації адміністративно-територіального устрою. У разі, коли така правова база не створена, удосконалення територіальної організації існуючого місцевого самоврядування слід здійснювати в рамках діючого законодавства.

У результаті аналізу сформованої ситуації у сфері правового і наукового забезпечення трансформації муніципальних утворень в Україні можна зробити такі узагальнення:

- проблема формування територіальної основи місцевого самоврядування в країні вирішена принципово на державному рівні, але законодавчо не визначено ряд важливих процедур урахування думки населення під час ухвалення рішення про утворення, об'єднання, перетворення, скасування муніципальних утворень, установлення їхніх меж і найменувань;

- не розроблена науково-методична база вирішення проблеми територіальної організації місцевого самоврядування, відсутні принципи і критерії територіальних перетворень муніципальних утворень.

На нашу думку, для організації і функціонування місцевого самоврядування як найбільш оптимальну можна пропонувати таку систему адміністративно-територіального устрою, яка базується на таких методологічних принципах:

- конституційність і законність;
- гарантування прав і свобод людини і громадянина;

- територіальність, що віддзеркалює локалізацію інтересів територіальної громади, яка існує в межах населеного пункту. Як відомо, жителі населених пунктів усвідомлюють свою належність до певної спільності людей за територіальною ознакою і відчувають свою безпосередню причетність до проблем свого міста, села, селища. Збільшення території до рівня району або області зменшує рівень усвідомлення загальних інтересів і причетності до їхньої реалізації, знижує ефективність самоорганізації як невід'ємної складової самоврядування;

- збереження самобутності окремих частин країни на основі врахування історичних, економічних, демографічних, географічних особливостей регіонів та їхніх етнічних і культурних традицій;

- доступність органів місцевого самоврядування для громадян- мешканців, оскільки значна частина послуг населенню надається органами місцевого самоврядування за місцем їхнього перебування, а також поліпшення умов для надання соціально-культурних послуг. Цей принцип передбачає наявність у межах муніципального утворення населеного пункту, здатного ефективно виконувати організаційно-господарські функції місцевого самоврядування і забезпечувати в разі необхідності ефективну дієвість територіальних органів державного управління, розташованих у його межах. У світовій практиці цей принцип відповідає теорії центральних місць і критерієві доступності, що визначається втратами часу як на пересування від центру муніципального утворення до периферії, так і на досягнення організаційно-господарського центру муніципального утворення;

- адаптація системи адміністративно-територіального устрою до змін в економічній, соціальній, екологічній та інших сферах розвитку суспільства, держави і її регіонів;

- соціально-економічна цілісність муніципального утворення, наявність виробничої і соціальної інфраструктури, необхідної для відтворення нормальних умов життєдіяльності на даній території. З цього принципу випливає, що муніципальним утворенням може стати не будь-яка населена територія, а лише така, що має комплекс умов, необхідних для здійснення органами місцевого самоврядування поставлених перед ними завдань;

- субсидіарність, яка передбачає створення належних умов для поєднання централізації і децентралізації у здійсненні державної влади, розвитку місцевого самоврядування;

- підвищення ефективності управління територією з боку органів державної влади і органів місцевого самоврядування, збалансований соціально-економічний розвиток населених пунктів і регіонів. Доцільність цього принципу обумовлюється необхідністю збереження підконтрольності органів і посадових осіб

місцевого управління, а також чіткістю діяльності органів і посадових осіб самоврядних територій, населення яких здатне оперативно реагувати на дії місцевої влади;

- самодостатність адміністративно-територіальних одиниць, що передбачає створення необхідних умов для формування фінансово-економічної бази, достатньої для реалізації органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування покладених на них повноважень у межах відповідних адміністративно-територіальних одиниць;

- добровільність об'єднання органів місцевого самоврядування для розв'язання проблем розвитку регіонів і територіальних громад;

- збереження єдності і цілісності держави.

Висновки

Досліджені нами в даній роботі принципи і пов'язані з ними критерії територіальної організації місцевого самоврядування можуть знайти застосування під час вирішення практичних завдань удосконалення муніципального управління.

При цьому увага акцентується саме на вдосконаленні територіальної організації місцевого самоврядування, тому що процес формування муніципальних утворень в Україні практично повсюдно вже завершився. Причому, як свідчить аналіз існуючої практики, далеко не завжди вдалося сформувати самодостатнє місцеве самоврядування. У зв'язку з цим особливу актуальність набувають проблеми, пов'язані з трансформацією вже діючих муніципальних утворень шляхом злиття, розподілу тощо.

Проблеми територіальної організації місцевого самоврядування мають стратегічний характер, оскільки від їхнього вирішення значною мірою залежить вибір цілей і пріоритетів перспективного розвитку муніципального утворення, механізмів їхньої практичної реалізації. Тому доцільним є розроблення концепції реформування системи територіальної організації місцевого самоврядування в Україні як спеціального розділу загальної концепції його перспективного комплексного соціально-економічного розвитку.

Реформу адміністративно-територіального устрою доцільно проводити поетапно, приділяючи на першому етапі першочергову увагу низовій адміністративно-територіальній одиниці – територіальній громаді. Рекомендується створення економічно і фінансово самодостатніх територіальних громад, спроможних ефективно здійснювати місцеве самоврядування, надавати послуги населенню на рівні не нижче, ніж визначені державою мінімальні стандарти. Формування нової низової адміністративно-територіальної одиниці сприятиме створенню самодостатньої територіальної громади. Це буде супроводжуватися укрупненням сільських і селищних територіальних громад. При цьому доцільно, як показують розрахунки, встановити, що в селищі має проживати не менш як 5 – 6 тис. жителів.

Приведення мережі селищ міського типу і селищ у відповідність до Конституції України, згідно з якою до системи адміністративно-територіального устрою України включено лише селище. У Законі України «Про адміністративно-територіальний устрій України» слід передбачити віднесення всіх наявних селищ до категорії сіл, а селищ міського типу до категорії селищ. При цьому віднесені до категорії сіл населені пункти, які утворилися біля промислових підприємств, залізничних станцій тощо, які відповідають установленим критеріям, зокрема щодо чисельності населення, відповідно до законодавства в індивідуальному порядку можуть бути віднесені до категорії селищ.

Конституцією України до системи адміністративно-територіального устрою України не віднесено сільраду, селищну раду і міську раду. Тому під час опрацювання проекту Закону України «Про адміністративно-територіальний устрій України» особливе значення має законодавче визначення порядку встановлення меж для сіл, селищ, міст і районів у містах. Водночас з метою недопущення погіршення фінансового забезпечення сільських і селищних територіальних громад вирішення цього питання необхідно узгодити з бюджетним, податковим, земельним законодавством і законодавством про місцеве самоврядування.

Одним із важливих факторів під час прийняття рішень про утворення районів, віднесення населених пунктів до категорії міст, насамперед міст обласного і республіканського в Автономній Республіці Крим значення, а також селищ і сіл мають бути відповідні положення Генеральної схеми планування території України та інших містобудівних проектно-планувальних документів. Укрупнення міст, селищ, сіл і відповідних територіальних громад може здійснюватися насамперед у процесі злиття зазначених адміністративно-територіальних одиниць.

Крім того, необхідно враховувати, що відповідно до Конституції України жителі кількох сіл можуть добровільно об'єднуватись у сільську громаду, обирати спільний орган місцевого самоврядування і сільського голову.

Під час вирішення питань щодо встановлення і зміни меж адміністративно-територіальних одиниць слід враховувати перспективи їхнього соціально-економічного розвитку, наявність необхідного економічного потенціалу, інфраструктури, фінансових можливостей для задоволення потреб населення, межі землеволодіння, землекористування, генеральні плани, іншу містобудівну документацію. Установлення на місцевості меж адміністративно-територіальних одиниць повинні здійснювати відповідні органи виконавчої влади з питань земельних ресурсів і з питань топографо-геодезичної і картографічної діяльності в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

На нинішньому етапі доцільно зберегти обласний адміністративно-територіальний підхід, що віддзер-

калює історичні, економічні, екологічні, географічні, демографічні, соціальні та інші особливості території.

Виконання функцій із самоврядування відповідними органами на рівні сільських, селищних і міських рад у різних регіонах України має спиратися не лише на однакові, передбачені чинним законодавством повноваження, але й на певну базу власного культурно-побутового обслуговування, представлену конкретними об'єктами обслуговування, здатну забезпечувати приблизно однаковий спектр (набір) послуг у всіх низових адміністративно-територіальних одиницях.

ЛІТЕРАТУРА

1. Європейська хартія місцевого самоврядування. Страсбург. 15 жовтня 1985 р. (Хартію ратифіковано Законом № 452/97-ВР 15.07.97).

2. Бугай С. М. Сучасний адміністративно-територіальний устрій України: проблеми та можливі шляхи вирішення. – В кн. Моделювання та інформатизація соціально-економічного розвитку України: зб. наук. пр. – Вип. 2. – К.: ДНДІМЕ, 2002. – С. 129–136.

3. Бугай С. М. Досвід реформування адміністративно-територіального устрою у країнах Європи: уроки для України. В кн. Моделювання та інформатизація соціально-економічного розвитку України: зб. наук. пр. – Вип. 3. – К.: ДНДІМЕ, 2003. – С. 194–198.

4. Бугай С. М., Жовнірчик Я. Ф., Шандиба В. І. Формування самодостатніх територіальних громад шляхом інституціоналізації їх економічного саморозвитку. В кн. Моделювання та інформатизація соціально-економічного розвитку України: зб. наук. пр. – Вип. 6. – К.: ДНДІМЕ Мінекономіки України, 2005. – С. 164–173.

УДК 336.71

АНТИКРИЗОВІ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ НА СВІТОВОМУ ФІНАНСОВОМУ РИНКУ

Ю.Г. Волкова

О. Рогача, Є. Савельєва, О. Сохацької, С. Циганова, А. Філіпенка, В. Хорошковського.

Постановка проблеми. На стабільний розвиток усієї світової фінансової системи впливає макроекономічна політика окремо кожної держави. Стан внутрішньої макроекономічної рівноваги зазвичай визначається за умови, коли рівень ВВП дає змогу досягти повної зайнятості і стабільності цін. За умов довгострокової економічної рівноваги ще однією характеристикою внутрішньої рівноваги стає стійке економічне зростання і пошук нових стратегій для антикризового управління банківською складовою національних фінансових ринків.

Проблеми структурних змін кризового періоду в банківському секторі висвітлювали у своїх працях такі західні вчені: Дж. Сорос, Дж. Стігліц, а також російські вчені: Л. Абалкін, А. Анікін, А. Борковський, В. Казакевич, Л. Красавіна, Д. Михайлов, Ю. Осипов, Г. Солюс, В. Шенаєв, Ю. Шишков та ін. Серед вітчизняних учених-дослідників проблем розвитку світового фінансового середовища слід назвати роботи О. Барановського, А. Даниленка, Л. Кістерського, Д. Лук'яненка, З. Луцишин, О. Мозгового, Т. Мусяць, В. Новицького, Ю. Пахомова, О. Плотнікова,

Виклад основного матеріалу. Досліджено, що в умовах глобалізації світових господарських зв'язків з метою підтримки економіки в умовах світової рівноваги необхідними є уніфікація регламентацій, розробка спільних програм стимулювання окремих форм фінансування, стабілізація цін на матеріальні і технічні ресурси, запобігання невиконання договірних зобов'язань, сприяння збуту продукції, полегшення боргового пресингу, формування ефективної системи оподаткування, розширення нормативної бази приватно-державного партнерства. Особливу увагу доцільно приділити багатосторонній підтримці інноваційних технологій – витратного, але перспективного сектору світової економіки.

Реальний бюджет, макроекономічна стабілізація, тарифна і пенсійна реформи, оптимізація системи оподаткування – всі ці складові є запорукою подальшого стабільного розвитку як світового господарства в цілому, так і окремих його ланок. За даними економістів Світового банку, відновлення економіки країн Європи і Центральної Азії після фінансово-економічної кризи буде повільним. Згідно з прогнозом Світового банку, зростання ВВП у регіоні в 2011–2013 рр. буде на рівні 3–4% в порівнянні з п'ятивідсотковим зростанням на Близькому Сході і восьмивідсотковим збільшенням у країнах Азії.

В умовах подолання криз, формування і розвитку ринків у зв'язку з відсутністю комерційних інтересів